

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****EMRE SÖNMEZ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/890
Karar Tarihi : 13/1/2022

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Hicabi DURSUN
Muammer TOPAL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
İrfan FİDAN
Raportör : Ayhan KILIÇ
Başvurucu : Emre SÖNMEZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; ceza infaz kurumunda bulunan tutuklunun eski kıyafetlerinin ceza infaz kurumuna alınmaması nedeniyle kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının, bu suretle yeni kıyafet almaya zorlanması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 28/12/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.
6. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
8. 1990 doğumlu olan başvurucu Fetullahçı Terör Örgütü ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) soruşturmaları kapsamında Siirt Sulh Ceza Hâkimliğinin 27/7/2016 tarihli kararıyla tutuklanmıştır. Başvurucu, Siirt 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 29/5/2018 tarihli kararıyla 12 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmıştır. Başvurucu

17/7/2018 tarihinde Osmaniye (1) No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (Ceza İnfaz Kurumu) nakledilmiştir.

9. Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı (İdare ve Gözlem Kurulu) tarafından 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in (Yönetmelik) 7. maddesine dayanılarak 7/4/2017 tarihinde aşağıdaki şekilde karar alınmıştır:

"Ceza infaz kurumlarının asayiş ve güvenliği dikkate alındığında; dışarıdan kurumlara sokulmaya çalışılan yasak malzemelerin büyük bir kısmının giyim eşyası değişimi sırasında yaşandığı, kurumumuz hükümlü ve tutukluların giyim eşyalarını eskimese dahi yıkatmak amacı ile ailelerine verdiklerinin tespiti, ceza infaz kurumumuz kapasitesinin üzerinde bulunduğu, hükümlü ve tutuklu sayılarının fazlalığı ve görevli personellerin (eksikliği) yetersizliği ve yukarıda açıkça belirtilen yönetmelik gereğince,

1-Hükümlü ve tutuklular: ceza infaz kurumu dışından getirilmesine izin verilen giyim eşyalarından eskiyenlerini, yenileriyle değiştirebilir. Eskiyen giyim eşyalarından kasıt: yırtılmış, sökülmüş, deforme olmuş, kullanılamaz hale gelmiş olmasıdır. Yeni olarak kabul edilebilecek giyim eşyalarının ise: etiketli veya etiketsiz sıfır ayarında olması, kullanılmamış veya az kullanılmış olması, çamaşır makinesine veya ağırtıcılara maruz kalmamış, tamir görmemiş olması gerekmektedir. Eskimiş olan eşyaların değişimi aşağıda belirtilen tarihlerin dışında kesinlikle yapılmayacaktır.

2-Hükümlü ve tutukluların, yıkatmak amacı ile kurum dışarısına giyim eşyaları gönderilmeyecek, dışarıdan da aynı şekilde yıkanmış olarak getirilen giyim eşyaları kabul edilmeyecektir. Hükümlü ve tutuklular giyim eşyalarını oda ve eklentilerinde kendileri yıkayacaklardır.

3-Hükümlü ve tutuklulara gönderilecek, getirilecek olan ayakkabı ve kemer ile ilgili olarak; ikinci el veya kullanılmış ayakkabı veya kemer kesinlikle kabul edilmeyecek. ayakkabılarda demir kesinlikle bulunmayacak, kemer ve giyim eşyaları üzerinde bulunan metal aksesuarlar (pantolon düğmesi, kemer tokası) makul düzeyde olacaktır.

4-Kurum asayiş ve güvenliğinin temini açısından, ceza infaz kurumu kantininde satımı yapılan giyim eşyaları; iç çamaşırı, çorap, vb. kuruma dışarıdan kabul edilmeyecektir."

10. Başvurucu 21/11/2018 tarihinde Osmaniye İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) başvurarak kıyafet değişimiyle ilgili kısıtlamanın kaldırılması talebinde bulunmuştur. İnfaz Hâkimliği 26/11/2018 tarihinde talebi reddetmiştir. Kararın gerekçesinde, Yönetmelik'in 7. maddesinin ikinci fıkrasında hükümlülerin ceza infaz kurumu dışından getirilmesine izin verilen giyim eşyalarından eskiyenlerini yenileriyle değiştirebileceğinin hükmüne bağlandığı belirtilmiştir. Kararda, şikâyetin anılan hükümde geçen "yenisi" tabirinin yorumlanmasından kaynaklandığı vurgulanmıştır. İnfaz Hâkimliği sözü edilen ibarenin mutlaka yeni etiketli kıyafet biçiminde kabul edilemeyeceğini ifade ettikten sonra İdare ve Gözlem Kurulunun 7/4/2017 tarihli kararında -etiketli veya etiketsiz- hiç kullanılmamış veya az kullanılmış olan ve çamaşır makinesine veya ağırtıcılara maruz kalmamış ya da tamir görmemiş kıyafetlerin yeni sayıldığına işaret etmiştir. İnfaz Hâkimliği netice olarak İdare ve Gözlem Kurulu kararının hukuka uygun olduğuna hükmetmiştir.

11. Başvurucu, bu karara karşı itiraz yoluna müracaat etmiştir. Osmaniye Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) itiraz hakkındaki görüşünü 11/12/2018 tarihinde bildirmiştir. Başsavcılığın görüşü şu şekildedir:

"Osmaniye İnfaz Hakimliği kararında usul ve yasaya aykırı bir husus bulunmadığı, herhangi bir isabetsizlik olmadığı, tutuklu/hükümlünün gerekçesi yerinde olmadığı anlaşılmakla itirazın reddine dair karar verilmesi adına kamu adına mütalaa olunur."

12. Osmaniye 1. Ağır Ceza Mahkemesi 17/12/2018 tarihinde İnfaz Hâkimliği kararının usul ve kanuna aykırı olmadığı gerekçesiyle itirazı reddetmiştir. Nihai karar 27/12/2018 tarihinde başvuruca tebliğ edilmiştir.

13. Başvurucu 28/12/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

14. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Oda ve eklentilerinde bulundurulabilecek kişisel eşyalar*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"(I) Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin oda ve eklentilerinde bulundurulabilecekleri veya bulunduramayacakları kişisel eşya, gıda, tıbbi malzeme ve diğer ihtiyaç maddeleri yönetmelikle düzenlenir."

15. Yönetmelik'in "*Giyim eşyaları*" kenar başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"Hükümlülerin koğuş, oda ve eklentilerinde birer adet palto, manto ve mont, iki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka, dört adet pantolon ve/veya etek, bayan için iki adet elbise, bir takım eşofman, dört adet gömlek, iki adet kazak, iki takım pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç adet tişört, iki adet kravat, bir adet kemer, gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir."

Hükümlüler: ceza infaz kurumu dışından getirilmesine izin verilen giyim eşyalarından eskiyenlerini, yenileriyle değiştirebilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Anayasa Mahkemesinin 13/1/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

17. Başvurucu, başvuru harç ve giderlerini ödeyecek gelirin bulunmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

18. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak, geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruca açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Kişinin Maddi ve Manevi Varlığını Koruma ve Geliştirme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

19. Başvurucu, kullanılmış kıyafetlerin ceza infaz kurumuna alınmaması sebebiyle eski ve yıpranmış kıyafet ve ayakkabı kullanmak zorunda kaldığını belirtmiş; bu durumun kötü muamele teşkil ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca bu uygulamanın sadece FETÖ/PDY ile bağlantılı suçlardan tutuklanan ve mahkûm olanlara uygulandığını iddia etmiş, bunun ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini ifade etmiştir.

20. Bakanlık görüşünde, yıpranmış ve tamir görmüş kıyafetlerin ceza infaz kurumuna alınmamasının Yönetmelik'in 7. maddesine dayandığı belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde, uygulamanın amacının tamirat adı altında yasak maddelerin eski eşyaların içine gizlenerek ceza infaz kurumuna alınmasının önlenmesi olduğu vurgulanmıştır. Bakanlık, eskiyen kıyafetlerin yenileriyle değiştirilmesine müsaade edildiğine işaret etmek suretiyle İdare ve Gözlem Kurulu kararına dayalı olarak gerçekleştirilen uygulamanın başvuru üzerindeki fiziksel ve ruhsal etkilerinin kötü muamele yasağı için aranan asgari ağırlık eşiğini aşmadığını savunmuştur. Bakanlık son olarak uygulamanın tüm tutuklu ve hükümlüler yönünden geçerli olduğunu ifade etmiştir.

21. Başvurucu; Bakanlık görüşüne karşı beyanında, kullanılmış kıyafetlerinin geri gönderildiğini ve mali gücünün yetersiz olması sebebiyle yeni kıyafet alamadığını, eski kıyafetleri kullanmak zorunda kaldığını belirtmiştir. Başvurucu bu durumun ızdırap doğurduğunu ve kötü muamele teşkil ettiğini ifade etmiştir. Başvurucu, yeni kıyafet almasına zorlayıcı kararlar verilmesinin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkını ihlal ettiğini savunmuştur.

2. Değerlendirme

22. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı ile üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes ... maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16).

24. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında kimseye *işkence, eziyet* yapılamayacağı ve kimsenin *insan haysiyetiyle bağdaşmayan* muamele ve cezaya tabi tutulamayacağı güvence altına alınmıştır. Belirtilen düzenlemede yer alan ifadeler arasında bir yoğunluk farkı bulunmakta olup kişinin maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne en ağır şekilde zarar veren muamelelerin *işkence*, bu seviyeye varmayan fakat yine de vücutta zarar ya da yoğun fiziksel veya ruhsal ızdırıp veren insanlık dışı muamelelerin *eziyet*, küçük

düşürücü ve alçaltıcı nitelikteki daha hafif muamelelerin ise *insan haysiyetiyle bağdaşmayan* muamele veya ceza olarak belirlenmesi mümkündür (*Tahir Canan*, § 22).

25. Ancak bir eylemin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari ağırlık eşliğine ulaşmış olması gerekir. Bu asgari eşğin aşılmış olmadığı belirlenmesinde her somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirme yapılması esastır. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve manevi etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (*Tahir Canan*, § 23).

26. Bu tespitlerden de anlaşılacağı üzere doğası gereği cezaların veya menfi hareket ve eylemler ile olumsuz hayat deneyimlerinin kişinin fiziksel ve ruhsal değerlerini etkilemesi, kişide stres, üzüntü ve sair menfi tezahürlere yol açması bu etkileri açısından özellikle küçük düşürücü muamele kavramını çağrıştırmaya mümkündür. Bununla birlikte bu eylemlerin Anayasa'nın 17. maddesi anlamında işkence, eziyet veya haysiyetle bağdaşmayan muamele veya ceza olarak nitelendirilebilmesi için mağdurun subjektif niteliklerinin yanı sıra muamelenin şekli ve yöntemi ile özellikle meydana getirdiği fiziksel ve ruhsal etkiler açısından önemli bir ağırlığa ulaşmış olması gerekmektedir (*Işıl Yaykır*, B. No: 2013/2284, 15/4/2014, § 35).

27. Somut olayda başvuru, Ceza İnfaz Kurumunun kıyafet kabulü uygulaması nedeniyle eski kıyafetleri giymek zorunda kaldığını, bunun ızdıraba yol açtığını ileri sürmektedir. Bir kimsenin yeni ve insan onuruna yakışır nitelikte kıyafet giymesinin engellenmesinin bu kişide ızdıraba yol açabileceğinin ve bu kişi üzerinde ruhsal etkilerinin olabileceğinin kabulü gerekir. Ancak Ceza İnfaz Kurumunun kıyafet kabul uygulaması sebebiyle başvurunun giyecek kıyafet temin edemediği başvuru tarafından ileri sürülmediğine göre salt yeni olmayan kıyafet giyilmesinin yol açtığı ızdırabın Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında yükümlülüklerin harekete geçebilmesi için aranan asgari eşği aştığı söylenemez. Bu nedenle başvurunun bu şikâyetinin Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında yer alan kişinin maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı kapsamında değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

28. Anayasa Mahkemesi aynı İdare ve Gözlem Kurulu kararına karşı yapılan bir başvuruyu özel hayata saygı hakkı kapsamında incelemiş ise de (*Mehmet Keçeci*, B. No: 2018/24673, 21/10/2020, §§ 20-32) anılan başvuruda başvurunun temel şikâyeti kıyafet değişiminin belli dönemlerle sınırlandırılmasına yöneliktir. Mevcut başvuruda ise anılan başvurudan farklı olarak başvurunun eski kıyafetleri giymek zorunda kalmasından duyduğu manevi ızdırıp şikâyetin özünü oluşturmaktadır. Bu sebeple mevcut başvuru özel hayata saygı hakkı kapsamında değil kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı kapsamında incelenmiştir.

29. Başvuru, eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddiasının ele alınabilmesi için başvuru ile benzer durumdaki kişilere farklı uygulama yapıldığının ortaya konulması gerekir. Somut olayda İdare ve Gözlem Kurulu kararının bütün tutuklu ve hükümlülere kapsadığı anlaşılmıştır. Söz konusu kararın sadece FETÖ/PDY ile bağlantılı suçlardan tutuklanan ve mabkûm olanlara uygulandığına yönelik olarak başvuru, herhangi bir delil ibraz etmemiştir. Bu sebeple başvurunun ayrımcılık yasağına ilişkin iddiası yönünden herhangi bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Bayram Sivri*, B. No: 2017/34955, 3/7/2018, § 44).

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

31. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu belirtilmekte olup bu düzenlemede yer verilen maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi çerçevesinde özel yaşama saygı hakkı kapsamında güvence altına alınan fiziksel ve zihinsel bütünlük hakkı ile bireyin kendisini gerçekleştirme ve kendisine ilişkin kararlar alabilme hakkına karşılık gelmektedir (*Sevim Akat Eşki*, B. No: 2013/2187,19/12/2013, § 30).

32. Devletin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka keyfi bir şekilde müdahale etmemelerini, kişilerin fiziksel ve ruhsal yönden zarar görmelerine neden olmalarını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (benzer yöndeki karar için bkz. *Cezmi Demir ve diğ.leri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81; *Hüdayi Ercoşkun*, B. No: 2013/6235, 10/3/2016, § 90).

33. İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla hükümlü ve tutukluların kıyafet değişimlerine sınırlama getirilmiş, yeni olmayan kıyafetlerin tutuklu ve hükümlülere verilmesi yasaklanmıştır. Başvurucunun iddiasına göre bu sınırlama nedeniyle eski kıyafetler giymek zorunda kalmıştır. Başvurucunun yeni kıyafet temin etmesi veya ailesi tarafından yeni kıyafet getirilmesi engellenmemiş olsa da başvuru yeni kıyafet alacak mali gücünün bulunmadığını ileri sürmektedir. Kamu makamlarının başvuru bu iddiasının aksine bir tespiti bulunmamaktadır. Bu koşullarda ailesi tarafından başvurucuya verilecek kıyafetlerin yeni olması koşulu getirilmesi başvuru ceza infaz kurumunda bulunan mevcut kıyafetlerini giymeye devam etme mecburiyeti altında bırakmaktadır. Bunun da başvurucuda ceza infaz kurumunda bulunmanın zorunlu sonucu olanının ötesinde manevi üzüntüye yol açacağı tabiidir. Dolayısıyla başvuru evinde bulunan ve giyilebilir durumdaki kıyafetlerinin ailesi tarafından başvurucuya verilmesinin engellenmesinin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına müdahale teşkil ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

34. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

35. Yukarıda belirlenen müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 17. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama kriterlerine uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (*Halil Berk*, B. No: 2017/8758, 21/3/2018, § 49; *Süveyda Yarkin*, B. No: 2017/39967, 11/12/2019, § 32; *Şennur Acar*, B. No: 2017/9370, 27/2/2020, § 34).

(1) Kanunilik

36. Anayasa uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların öncelikle kanunla öngörülmüş olması gerekir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan kanunilik ölçütünün karşılanması için müdahale, şekli anlamda bir kanuna dayanmalıdır (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 31; *Bülent Polat* [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 75; *Fatih Saraman* [GK], B. No: 2014/7256, 27/2/2019, § 65; *Turgut Duman*, B. No: 2014/15365, 29/5/2019, § 66).

37. İdare ve Gözlem Kurulu kararının kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı *Mehmet Keçeci* kararında tartışılmıştır. Anılan kararda 5275 sayılı Kanun'un 35. maddesinde ceza infaz kurumlarında bulundurulabilecek eşyaların yönetmelikle düzenlenme hususunda idareye yetki tanındığı belirtildikten sonra söz konusu Kanun'a dayalı olarak çıkarılan Yönetmelik'in 7. maddesinin bireysel başvuru konusu İdare ve Gözlem Kurulu kararına yeterli ölçüde kanuni dayanak teşkil ettiği kabul edilmiştir (*Mehmet Keçeci*, § 27).

(2) Meşru Amaç

38. Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve hürriyetlerin yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlandırılabilceği hüküm altına alınmıştır. Ancak Anayasa'nın 17. maddesinde kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkına yönelik sınırlama ve müdahaleler yönünden özel bir sınırlama sebebine yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hak ve özgürlüklerin de o hak ve özgürlüğün doğasından kaynaklanan bazı sınırları bulunmaktadır. Ayrıca Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir (birçok karar arasından bkz. AYM, E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015).

39. Tutuklu ve hükümlülerin hak ve özgürlüklerine, bu kapsamda kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkına yönelik olarak getirilen çoğu sınırlama esasen ceza infaz kurumunda tutulmanın doğasından kaynaklanan kısıtlamalar mahiyetindedir. Ceza infaz kurumunda tutulma durumu, tutulan kişiyi otomatik olarak bazı hak ve özgürlükleri kullanmaktan mahrum bırakır. Ceza infaz kurumunda tutulan bir kimsenin Anayasa'da yer alan hak ve özgürlüklerden her yönüyle yararlanması için mahiyeti ve tutulmanın amacıyla bağdaşmaz. Dolayısıyla tutuklu ve hükümlülerin hak ve özgürlüklerine yönelik sınırlamaların meşru amacının bulunup bulunmadığı incelenirken ceza infaz kurumunda tutulmanın doğası da gözönünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda kamu makamlarının tutuklu ve hükümlülerin hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılması hususunda diğer kişilere yönelik kısıtlamalara nazaran daha geniş bir takdir yetkisine sahip olduklarının kabulü gerekir. Tutuklu ve hükümlülerin hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılmasında

Anayasa'nın ilgili maddelerinde öngörülen sınırlama sebeplerine ek olarak ceza infaz kurumunun disiplini ve güvenliğinin sağlanmasının da bir sınırlama sebebi teşkil edebileceği sonucuna ulaşılmaktadır (*Rasul Kocatürk* [GK], B. No: 2016/8080, 26/12/2019, § 49).

40. Somut olayda kıyafet değişimine ilişkin olarak getirilen sınırlandırmaların gerekçesi ceza infaz kurumuna yasak madde sokulmasının önlenmesi şeklinde açıklanmıştır. İdare ve Gözlem Kurulu kararında "*ceza infaz kurumlarının asayiş ve güvenliği dikkate alındığında; dışarıdan kurumlara sokulmaya çalışılan yasak malzemelerin büyük bir kısmının giyim eşyası değişimi sırasında yaşandığı, kurumumuz hükümlü ve tutukluların giyim eşyalarını eskimese dahi yıkatmak amacı ile ailelerine verdiklerinin tespiti, ceza infaz kurumumuz kapasitesinin üzerinde bulunduğu, hükümlü ve tutuklu sayılarının fazlalığı ve görevli personellerin (eksikliği) yetersizliği*" vurgusu yapılmıştır. Özetle bireysel başvuru konusu tedbirin temel amacının ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması olduğu anlaşılmıştır. İnfaz Kurumunun güvenliğinin sağlanmasının başvuru kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkına yapılan müdahale yönünden anayasal açıdan meşru bir amaç teşkil ettiği değerlendirilmiştir.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk ve Ölçülülük

(a) Genel İlkeler

41. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklere *uygun* kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir. Açık ki bu başlık altındaki değerlendirme, sınırlamanın amacı ile bu amacı gerçekleştirmek üzere başvuru araç arasındaki ilişki üzerinde temellenen ölçülülük ilkesinden bağımsız yapılamaz. Çünkü Anayasa'nın 13. maddesinde *demokratik toplum düzeninin gereklere aykırı olmama* ve *ölçülülük ilkesine aykırı olmama* biçiminde iki ayrı kritere yer verilmiş olmakla birlikte bu iki kriter bir bütünün parçaları olup aralarında sıkı bir ilişki vardır (*Ferhat Üstündağ*, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45).

42. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığını kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan veya ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (*Ferhat Üstündağ*, § 46).

43. Orantılılık ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru sınırlama tedbiri arasında dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir. Dengelenen sonucu müdahalede bulunulan hakkın sahibine terazinin diğer kefesinde bulunan kamu menfaati veya diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklediğinin tespiti hâlinde orantılılık ilkesi yönünden bir sorunun varlığından söz edilebilir (*Ferhat Üstündağ*, § 48).

44. Anayasa'nın 19. maddesi gereği hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatına birtakım sınırlamaların getirilmiş olması, hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Bu bağlamda idarenin tutuklu ve

hükümlülerin özel ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir. Burada mühim olan ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacı ile hükümlünün özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin sağlanmış olmasıdır (*Mehmet Koray Eryaşa*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, § 89; *Ahmet Çilgin*, B. No:2014/18849, 11/1/2017, § 32).

45. Tüm bu ilkeler dikkate alınarak başvuru konusu olay bakımından müdahalenin *demokratik toplum düzeninin gereklerine* uygun olup olmadığı incelenirken derece mahkemelerinin kararlarında ortaya konulan gerekçeler değerlendirilmeli ve müdahaleyi doğuran gerekçelerin inandırıcı bir şekilde ortaya konulup konulmadığına ve müdahalenin *ölçülülük* ilkesine uygun olup olmadığına bakılmalıdır (*Beşir Doğan*, B. No: 2013/2335, 15/12/2015, § 44).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

46. Somut olayda başvuru ailesi tarafından getirilen kıyafetlerin ceza infaz kurumuna kabul edilmesi kıyafetin yeni olması şartına bağlanmıştır. Uygulamanın dayanağını oluşturan İdare ve Gözlem Kurulu kararı incelendiğinde tutuklu ve hükümlülerin yıkatmak amacıyla ailelerine kıyafet teslim etmelerinin denetimde yol açtığı güçlüklerden ve yıkatmaya verilen kıyafetlerin ceza ve infaz kurumuna geri alımı sırasında ortaya çıkan güvenlik riskinden endişe duyulduğu anlaşılmıştır.

47. Darbe teşebbüsü sonrası ceza infaz kurumlarının doluluk oranındaki artış ve personel yetersizliği sebebiyle aileler tarafından tutuklu ve hükümlülere verilmek üzere ceza infaz kurumuna teslim edilen kıyafetlerin denetiminde zafiyet yaşanması endişesinin yersiz olmadığına altı çizilmelidir. İdare ve Gözlem Kurulu kararında sadece yeni kıyafetlerin ceza infaz kurumuna kabulüne müsaade edileceğinin belirtilmiş olmasından uygulamanın amacının tutuklu ve hükümlülerin kıyafetlerini yıkatmak üzere ailelerine teslim etmelerinin önlenmesi olduğu söylenebilir. Bu bağlamda ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması gayesiyle aileler tarafından tutuklu ve hükümlülere kıyafet teslimine yönelik olarak kısıtlayıcı düzenlemeler yapılması makul karşılanmalıdır.

48. Bununla birlikte müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olabilmesi, müdahale için seçilen aracın ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacına ulaşılabilmesi bakımından elverişli olmasına bağlıdır. Somut olayda başvuru ceza infaz kurumundaki kıyafetleri yıkatmak üzere ailesine teslim etmesiyle ilgili olarak kamu makamlarının bir iddiası bulunmamaktadır. Başvurucunun temel iddiası evde bulunan ve giyilebilir durumdaki kıyafetlerinin ceza infaz kurumuna alınmamasına yöneliktir. Başvurucunun yıkatmak üzere ailesine teslim ettiği değil evde bulunan kıyafetlerinin ceza infaz kurumuna alınmasının engellendiği gözetildiğinde seçilen aracın öngörülen amaç için elverişli olduğunun kabulü güçtür. Zira bu durumda kıyafet kabulünün yeni kıyafet ile sınırlandırılmasıyla hedeflenen tutuklu ve hükümlülerin mevcut kıyafetlerini yıkatmak üzere ailelerine teslim etmelerinin önlenmesi amacına hizmet etmesi söz konusu değildir. Bu bağlamda ailesi tarafından tutuklu ve hükümlülere yeni kıyafet teslim edilmesi ile yeni olmayan ancak giyilebilir durumdaki kıyafetin teslimi arasında nasıl bir fark olduğu anlaşılmalıdır.

49. Öte yandan bu koşullarda somut olaydaki tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca cevap verdiği de söylenemeyecektir. Başvurucu yıkatmak üzere ailesine teslim ettiklerini değil de evde bulunan, giyilebilir durumdaki kıyafetlerini teslim almak istediğine

göre ceza infaz kurumuna kabul edilecek kıyafetlerin yeni kıyafetlerle sınırlandırılmasının sosyal bir ihtiyaca cevap verdiğinin kabulü zordur. Bakanlık görüşünde tamir edilmiş eski kıyafetlere yasaklanmış maddelerin veya şifrelerin ilâştirilebileceği belirtilmiş ise de başvuruca teslim edilmeyen kıyafetlerin tamir edilmiş olduğuyula ilgili bir tespit bireysel başvuru dosyasında mevcut değildir. Ayrıca yasaklanmış madde veya şifre ilâştirilmeye elverişlilik konusunda yeni kıyafetle eski kıyafet arasında fark bulunduğu ortaya konulamamıştır. Kaldı ki her türlü kıyafetin ceza infaz kurumuna alımı sırasında kontrolden geçtiği gözetildiğinde Bakanlık tarafından ileri sürülen bu sav ikna edici bulunmamıştır.

50. İnfaz Hâkimliği kararında Yönetmelik'in 7. maddesinin ikinci fıkrasında "yenisı" tabirinin mutlaka yeni etiketli kıyafet biçiminde yorumlanmaması gerektiği ifade edilmiş ise de yeni kıyafetten ne anlaşılması gerektiğiyle ilgili olarak İdare ve Gözlem Kurulu kararındaki tanımlamalar esas alınmıştır. İdare ve Gözlem Kurulunun 7/4/2017 tarihli kararında -etiketli veya etiketsiz- hiç kullanılmamış veya az kullanılmış olan ve çamaşır makinesine veya ağırtıcılarla maruz kalmamış ya da tamir görmemiş bulunan kıyafetlerin yeni sayıldığı belirtilmiştir. Kullanılmayacak derecede eskimış kıyafetlerin mahpuslara teslim edilmemesi haklı görülebilir ise de eski ancak kullanılabilir durumda olan kıyafetlerin ceza infaz kurumuna alınmasının yasaklanmasını müstahak kılan bir sebep bulunmamaktadır. İdare ve Gözlem Kurulu kararında az kullanılmış kıyafetlerin de yeni kıyafet kapsamında kabul edileceği anlaşılmaıyla birlikte uzun süre kullanılmış olan fakat giyilebilir olma özelliğini kaybetmeyen kıyafetlerin ceza infaz kurumuna alınmamasının -yukarıda açıklanan gerekçelerle- haklı bir temeli bulunmamaktadır.

51. Dahası başvuruca, maddi imkânlarının yeni kıyafet almaya elverişli olmadığını öne sürmektedir. Mali olanakları yeterli olmayan tutuklu ve hükümlülerin evlerindeki kullanan yerine yeni kıyafet almaya zorlanması ceza infaz kurumunda bulunmanın ötesinde bir ızdırıp duymalarına yol açabilir. Ceza infaz kurumunda bulunma insan onurundan feragat edilmesini gerektirmez. Diğer bireyler gibi mahpuslar da korunmaya değer onura sahiptir. Ceza infaz kurumlarının güvenliği sağlayacak tedbirlerin alınması konusunda geniş takdir yetkileri bulursa da alınacak tedbirlerin tutuklu ve hükümlülerin tutulma hâlinin gerektirdiğinin ötesinde manevi üzüntüye düşer olmalarına yol açmamalıdır.

52. Sonuç olarak somut olayda başvuruca evde bulunan ve kullanılabilir durumda olan kıyafetlerinin ceza infaz kurumuna alınmaması suretiyle başvuruca maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyaca cevap vermediği, bu nedenle demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı kanaatine varılmıştır.

53. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruca İddiaları ve Bakanlık Görüşü

54. Başvuruca, evdeki kıyafetlerin ceza infaz kurumuna kabul edilmemesi suretiyle yeni kıyafet almaya zorlanmasının mülkiyet hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

55. Bakanlık görüşünde, başvuruçunun eşyalarına el konulduğuna ilişkin herhangi bir bilgi bulunmadığından mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin mevcut olmadığı ileri sürülmüştür.

56. Başvuruçucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bu iddiaya yönelik olarak herhangi bir açıklama yapmamıştır.

2. Değerlendirme

57. Anayasa'nın iddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

58. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvuruçunun Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (*Cemile Ünlü*, B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; *İhsan Vurucuoğlu*, B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31). Somut olayda derece mahkemelerinin başvuruçunun ailesi tarafından getirilen kıyafetlerin kendisine teslim edilmediği iddiasının aksine bir tespitleri bulunmadığı gibi teslim edilmeyen kıyafetlerin başvuruçuya ait olmadığına ilişkin olarak kamu makamlarının bir iddiası da bulunmamaktadır. Dolayısıyla somut olayda mülkün var olduğunun kabul edilmesi gerekmiştir.

59. Anayasa Mahkemesince ikinci olarak tespit edilmesi gereken husus başvuruçunun mülküne herhangi bir müdahalede bulunulup bulunulmadığıdır.

60. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve yasaların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve ondan tasarruf etme, onun ürünlerinden yararlanma olanağı verir (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, mülkün semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53).

61. Somut olayda başvuruçunun kıyafetlerine el konulmasıyla ilgili bir şikâyeti bulunmamaktadır. Başvuruçunun temel şikâyeti ceza infaz kurumuna kabul edilecek kıyafetlerin yeni olmakla sınırlandırılması sebebiyle yeni kıyafet almaya zorlandığına yöneliktir.

62. Başvuruçunun yeni kıyafet almaya zorlanması ve dolayısıyla harcama yapmak mecburiyetinde bırakılması mülkiyet hakkına müdahale teşkil edebilecektir. Bununla birlikte başvuruçunun yeni kıyafet aldığına ilişkin bir iddiası söz konusu değildir. Başvuruçucu, fatura ve benzeri bir belge de ibraz etmiş değildir. Aksine başvuruçucu, yeni kıyafet alacak olanaktan

yoksun olduğu için eski kıyafetlerini giymek zorunda kalmaktan yakınmaktadır. Bu durumda başvuruçunun mülkiyet hakkına yönelik bir müdahalenin bulunduğunun kabulü mümkün değildir.

63. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun mülkiyet hakkına yönelik bir müdahalenin bulunduğunun temellendirilememesi sebebiyle başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun* olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmiştir.

D. İnfaz Hâkimliğince İtiraz İncelemesi Sırasında Alınan Savcı Görüşünün Bildirilmediğine İlişkin İddia

64. Başvuruçucu, Ağır Ceza Mahkemesi kararına konu edilen savcı görüşünün kendisine tebliğ edilmeyerek cevap verme hakkının engellendiğini belirtmiş; adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

65. Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı yönünden ulaşılan ihlal sonucu gözetildiğinde bu iddianın ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

E. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

66. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

67. Başvuruçucu, ihlalin tespit edilmesi ve 100.000 TL manevi tazminata hükmedilmesi talebinde bulunmuştur.

68. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

69. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu

bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

70. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

71. İncelenen başvuruda, başvurunun maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İhlal, İdare ve Gözlem Kurulu kararından kaynaklanmıştır. Bununla birlikte mahkemeler de ihlali giderememiştir.

72. Bu durumda kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Osmaniye İnfaz Hâkimliğine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

73. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvurunun uğradığı zararların giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı açıktır. Dolayısıyla *eski hâle getirme* kuralı çerçevesinde ihlalin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 2.500 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın İNCELENMESİNE GEREK BULUNMADIĞINA,

E. Başvurucuya net 2.500 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Kararın bir örneğinin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Osmaniye İnfaz Hâkimliğine (E.2018/7749, K.2018/7959) GÖNDERİLMESİNE,

G. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 13/1/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.